

מסורת הש"ס

א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רשי יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נגמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

מוסף רש"י

נעקרה צלע מעיקרה. אפי"ג דתנן במתניתין שכתבו רוב צלעותיה, דוקא שנכתבו ההם בעיני רובם, אבל נעקרה צלע אחת מעיקרה עד חצי חוליתה כדמפרש לקמן, טרפה (לעיל פב.). וגולגולת שנחבסה. שהוכנה מסות רכות ולא נפתחה ולא ינקב הקירוס, אם רובה נחבסה טרפה. נחבסה, דמליצי"ר צלע"ו. (שם) ובשר החורפה את רוב הכרס. וזו קרויה עג שקורין טעפיל"א כשפותחין את כסהמה וחופנין את הכשר לאורך הכסהמה ואת נראה, וזה דקרי ליה חופה את רוב הכרס ולא קרי ליה חופה את הכרס, ממני שמיטת הכרס נחבס ממני צלעות החזה והסחוס ורובו ממוסה בצכר. כרס, פליל"א לצדה צלל בית הסוסת והמסס ואס נקרב רובו של בשר נגד הכרס אפי"ג דרי מנערת להאיא קרע לגבי כוליה בשר היו מישטת, שהרי אותו בשר מחזיק כל בני המעט והוא עד הכרס, לא משערין אלא כמה שנגד הכרס הוא מקרע רובה דהאיא טרפה, ושמואל לא סבירא ליה מכאן דפריש (לעיל ב:) רוב החילונה דמתניתין דהיינו בשר המושה את רוב הכרס, ד"כ את שמואל לאשמועינן, ואיחא מפרש למתניתין מנחלם אחרימי (שם).

שיטה מקובצת

א) שלא נדבק אלא כנף אחת ופורח בבשרה: ב) הלבך כשנופל נחבט בגפילה גיראא הסיד: ג) ה"ג או י"א מכאן ואחת מכאן ורוב צלעות קטנות הסמוכות לצד האליה לא חשיבי הסיד: ד) נעקרה צלע מכאן וצלע כנגדה מכאן וחוליא קיימת מהו: ט) הרי צלע שכנגדו נשטת ונבלה וקרי: ו) היינו דרב ושמינ' ליה בדחא: ז) וליבעו מיניה כדרב בחדא דהא חדא אכתי לא קמא להו ותרתי קבעו מיניה: ח) וכן גרסת הקונט': ט) דרילא לא חשיבא הא דרב גיטרא אבל: י) כלומר מדרב הוה להו למפשט:

חול הדק לא חיישין. דמישמריק ואינו נכבש לעולם: **חול הגס.** אכנים גדולות שבו מרסקין העוף כשנופל עליהם: **אצק דריס.** גס הוא נכבש ונעשה קשה: **פינגא.** אשתרר"ס צלע"ו. מנן של חטים ושעורים: **בוגא.** חבילה: **חיטי וכל דמינייהו.** כגון שיפון שהוא קשה חיישין אס נפל עליהם: **כל מיני קטניות.** לא חיישין משום דמישמריק מהדדי ואינס נכבשים יחד: **רוביא.** תלתן: **חמילי.** פישל"ש מחליקין הן ואינן נכבשים: **חיפלי.** יצירו"ש ואינן מוחלין ולא מישמריק: **כל דמישמריק.** ממליק את מזה ואינן נכבשים יחד והנופל עליהם נשמט והולך ואין כאן חבט: **דנוק.** גלוי"ד צלע"ו וטמין אותו בדף קטן והעוף שוכן עליו ומידבק בו ופורח עם הדף ונופל לארץ: **בחד גפא.** שלא נדבק אלא אינגף אחת ופורח בשניה: **היכי ניקוס.** כמה יחא יכול להקים ולישא את עצמו הלאך כשנופל נחבט בצפילה וגומורה: **אעיקרי גפא.** במקצת הוא נושא את עצמו בעקבי הגפיים והוא ראש הכנף מקום שחופתין הכנף מן האווז: **בשרי גפי אסור.** אלא אס כן עמד והלך. כתוב בהלכות גדולות כל היכא דבעי צדיקה כגון נפולה ושבורה ודרוסה דמיטכשרי בצדיקה ה"מ צדורות קמאי דהוו בקאי למיבדק אבל אן לא בקאיין ולא סמכינן אופשין ולי נראה דאין לו לדיין אלא מה שענינו רואות ומותר לסמוך עליו דכתיב (דברים יז) **ואל השופט אשר יהיה צימים ההם** אבל הוא זיהר יפה ולהציא לפניו כל הטבחים וכל הבקאיין צדכר כי היכי דנימטייה שיצא מכשורא: כ"צ צלעות גדולס שיש כן מוח יש לה לצהמה י"א מנחל וי"א מנחל ורוב שלהן היו י"ב: ה"ג **או אחס עשרה מנחל ואחס מנחל:ו** **ומחליין כלפי שדרה.** ובעינן שיהו נשכרות אותן כ"צ צלעות מחליין כלפי שדרה לפי שס חיותה ולא מחליה ולד הצהה: **בר זכאי.** לא ידענא מנו: **נעקרו כרוב דא אחד.** כיון שנעקרו שש מהס דהיינו רוב דא אחד טרפה אבל כשנשכרו לא מיטרפא אלא צ"צ דהיינו רוב שני דדדין: **וחוליא עמה.** ואפילו החוט קיים: **אמרי ליה.** צעו מיניה נעקרה כלע מנחל וללע כנגדה: וחוליא קיימת **מהו: גיטטרא קאמריטו.** בתמיה.

צהמה שנפסקה בצאמנעיה אחס שואלים הא נצלה נמי היא כדאמר צפ"ק (לעיל דף כה.). **והא רב נמי גיטטרא קאמר.** דכיון דנעקר כלע וחוליא עמה היה כלע שנטמת ואופלה וקרי לה רב טרפה: **וחלי חוליא.** והללע שכנגדה מחוברת יפה בחצי חוליא קיימת: **מכלל דרב כהנא ורב אסי.** כלע מנחל וכלע מנחל וכל החוליא קיימת צעו טרפה חוליא הא שמעתי ליה דאמר דאפילו בחדא מיטרפא ואינהו צעו תרתי אלא ודאי כלע צלל חוליא קצעו קיימת: **ואמר להו.** איהו עלה גיטטרא קאמריטו דאפילו נצלה נמי היא חיה בתמיה: **א) ואמר עולא וכו'.** אלמא רובו בעינן למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מקריא נצלה: **ולרבי יוחנן.** דאמר אף נעקרו לא מיטרפא עד דאיכא רוב שני דדדין וכי מיעקרו שש מימין ושש משמאל ואפילו אלו לד האורא ואלו לד האליה אי אפשר דלה הוי אמנעית זה כנגד זה ואפילו הכי צעיא רובא למיטרפא וכל שכן דבחדא לא מקריא נצלה דבשלמא מעיקרא הוה ס"ד דרב כלע וכולה חוליא קאמר ואינהו צעו מיניה כלע וקצת חוליא מנחל וכן מנחל ואמנעיה של חוליא קיימת אבל השתא דאוקמת דרב כלע וחלי חוליא קאמר ואינהו על כרחק כלע צלל חוליא קצעו ליה וקאמר להו עלה גיטטרא קאמריטו קשיא לן הא דרבי יוחנן ומשיי התס רב כהנא ורב אסי: **בוכנא ואסיטא.** כלומר כלע וקצת חוליא ורבי יוחנן כלע צלל חוליא: **אי הכי.** דרב כהנא ורב אסי כלע וקצת חוליא אמרי היינו דרב וזהא שמעינן ליה דבחדא נמי טריף ומאי תיבעי להו בתרתי: **א) אסיטא.** חור שבתחילא שהללע תחוב בו היינו בחצי חוליא: **וליבעו מיניה ויכר.** בחדא דהא חדא אכתי לא קאמר להו ותרתי קבעו מיניה: **סברי אס כן מירחא קא רסה.** ממנהדורי דרב מתיין למפשט מאי דידא דלא מהדר לן כשרה כל שכן חדא ואי מהדר לן טרפה צלל ריתחא פשטינן מיניה דבחדא סבירא ליה כשרה ליה בחדא נמי טרפה כי צעינן בתרתי מהדר לן בריתחא למימר השתא בחדא טרפה תרתי מיבעיא לכו אבל אי צעינן מיניה חדא אפילו סבירא ליה בתרתי כשרה לא מהדר לן בריתחא למימר השתא בתרתי כשרה דלא איכפת ליה אי תיסק אדעתין דבתרתי טרפה: **והא.** צעו מיניה בתרתי וסבירא ליה דבחדא נמי טרפה כדאמר רב לעיל נעקרה כלע וחוליא עמה ואוקימנא חצי חוליא ואפילו הכי לא אהדר להו בריתחא דנפשט מינה לעקירת חדא: **כיון דקאמר להו גיטטרא קאמריטו.** בתמיה היינו ריתחיה דהכי קאמר להו הא לא איבעי לכו למיבעי דנצלה נמי היא אלא בחדא טרפה: **מעיקרה.** אפילו צלל אסיטא: **נחבסה.** מיציר"א ולא נפתחה:

אלו טרפות פרק שלישי חולין

גב.

קמניות אין בהן משום ריסוק אברים בו'. אית ספרים דגרסי בתר הכי חמילי אין צהס משום ריסוק אברים חפלי יש צהס משום ריסוק אברים וכן יא לגרסת הקונטרס משמע דלא הוו צכלל קטניט וי"ל דקטניט מיירי דבצרים דקים כמו עדשים ואורז וזוחן: **והא רב נמי גיטטרא קאמר.** מעיקרא הויה אחי ליה דרב שפיר דלמלא לא יו חשיב גיטטרא אבל כיון דחשיב ההוא דרב כהנא נצלה משום גיטטרא ידיה נמי נצלה היא: **א) הכי היינו דרב.** לאו דרב ממש דההיא דרב לאו גיטטרא הוא ודידהו הוי גיטטרא ונצלה אלא כלומר יומרז הוה להו למפשט דהא עדיפא מדרב: **סברי** מרתח רתח. אבל אי צעו מיניה חדא אפילו אי מנכר בתרתי לא רתח צמה שצאס להחמייר ובסוף פרק שני דצחסי (דף ל:) אין ממשיצ מנו צכלל גצי חלל דעבי מיניה לוי מרבי כות למחר צחון לרבי יהודה מאי:

נעקרה צלע טרפה. פירש בקונטרס אפילו צלל אסיטא ור"ת מפרש עס האסיטא דהא משמע לעיל צלע צלל חוליא ליכא מאן דטריף עד דאיכא רוב צלעות דפיך לרב כהנא ולרב אסי מעולא בר יא רבי זכאי ומרבי יוחנן:

אילמא מנאן ואחת מכאן אמר זעירי יומחציין כלפי שדרה אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן יובצלעות גדולות שיש בהן מוח אמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין רבי יוחנן אמר ר"בין נעקרו בין נשתברו ברוב שני צדדין אמר רב ינעקרה צלע וחוליא עמה טרפה אמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב נעקרה צלע מכאן וצלע מכאן וחוליא קיימת מהו אמר להו גיטטרא קאמריטו והא רב נמי גיטטרא קאמר כי קאמר רב צלע בלא חוליא והא צלע וחוליא קאמר יצלע וחצי חוליא מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא אמרי ואמר להו גיטטרא קאמריטו והאמר עולא בן זכאי אמר נעקרו ברוב צד אחד נשתברו ברוב שני צדדין אמר לך התם זה שלא כנגד זה הכא זה כנגד זה והאמר רבי יוחנן ברוב שני צדדין וברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חד מינייהו זה כנגד זה התם בוכנא בלא אסיטא הכא בוכנא ואסיטא אי הכי היינו דרב לא שמיע להו דרב וליבעו מיניה כדרב סברי א) ליבעי מיניה חדא דפריש לן תרתי דאי בעינן מיניה חדא הניחא אי אמר לן טרפה כל שכן תרתי אי אמר לן כשרה אכתי תרתי קא מיבעיא לן אי הכי השתא נמי דקא בעי מיניה תרתי הניחא אי אמר להו כשרה כל שכן חדא ואי אמר להו טרפה אכתי חדא מיבעיא להו סברי אם כן מירתח קא רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא והא קא אמרי ליה ולא רתח כיון דקאמר להו גיטטרא קאמריטו היינו ריתחיה א) אמר רבה בר רב שילא אמר רב מתנא אמר שמואל נעקרה צלע מעיקרה וגולגולת שנחבסה ברובה ובשר החורפה את רוב הכרס ברובו טרפה נעקרה צלע מעיקרה טרפה ורמיניהו

כמה

נצלע מכאן וצלע כנגד זה וגיטטרא היא. והא כיון דאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חדא בו כנגד זה אלו הצלעות (השבורות) [העקורות]. ו) בוכנא בלא אסיטא כלומר שבורות שלא נעקרה חוליא כולה הכא נעקרה וחוליא עמה. ותיבעי להו דרב כלומר השתא דאמרת דרב כהנא ורב אסי אמרי צלע מכן וצלע מיכן עם חוליא. ותיבעי להו דרב צלע וחוליא אם טרפה אם לאו: סברי ליבעו מיניה. חדא בעיא דמפשט לן הרתח בעי. דאי בעינן מיניה חדא צלע וחוליא עמה ואמר לן טרפה סברי אם כן מירתח רתח כלומר אפילו אמר להו טרפה לא צריכי למיבעי חדא דאם כן דחדא [נמן] טרפה כי כמה

בעינן מיניה אלו טרפות מירתח רתח חדא טרפה תרתי מיבעיא: שנחבסה לשון נשברה: כמה חסרון בשברה כלומר לענין נויר לגלח שאינו מגלח אלא על מת שלם או על רוב בניינו או על רוב בניינו: וגולגולת וזהו רוב בניינו:

עין משפט ור מוצה

קבד א מיי פ"ט מהלכות שחיטה הלוי' סגנ עשין סג טושי"ע יויד סימן נט טקוף ח: קבג ב ג מיי פ"י מהל' שחיטה הליא סגנ עשין סג טושי"ע יויד סי' נד סעי' א: קגו ד מיי שס ה"צ טושי"ע שס סעי' ב: קגו ה מיי שס טושי"ע ס סעי' א: קגו ו מיי שס טושי"ע ס סעי' ג:

פעיין רש"י

אישתריים [אישטריים]. קש (בעניק המשמש למרכיב הכהמות). פישל"ש [פישל"ש]. אפנות. שדרור"ש [שדרור"ש]. תפצות. גלוי"ד. דבק חזק. מוצעיר"א [דמיציר"א]. הכול. מעור.

רבינו גרשום

דלא משריק: דבוקה אימיר אסר. כלומר עוף חאושין אותו בדבק חאושין משום ריסוק אברים: בחד גפא כולי עמא לא פליגי דשרי. כלומר דסמין אנפא אחריית ולא משריק בפשיה: כי פליגי בתרין גפי. כלומר דביק בתרין גפי: אילו הן רוב צלעותיו שש מכאן ושש מכאן כלומר עשרין (ושלש) [ושתים] צלעות הן שיש בהן מוח ושחיה עשרה הורב. ומחציין כלפי שדרה כלומר היכא אמרין דאי נשתברו רוב צלעותיו טרפה מחציין כלפי שדרה: נעקרו ברוב צד אחד: כלומר (אפילו שבע שנשתברו אין טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין. והא רב גיטטרא נמי קאמר כלומר נעקרה צלע וחולית עמה דהיא כגיטטרא: מכלל דרב כהנא ורב אסי צלע בלא חוליא קא אמרי כלומר דטרפה וזו היא שנשברה הצלע וחוליותה קיימת והא עולא בר זכאי א' נשתברו ברוב שני צדדין כלומר דאיה טרפה עד שישתברו ברוב שני צדדין: הכא זה כנגד זה כלומר כמאן וצלע מכאן וצלע כנגד זה וגיטטרא היא. והא כיון דאמר ר' יוחנן ברוב שני צדדין אי אפשר דלא קיימא חדא בו כנגד זה אלו הצלעות (השבורות) [העקורות]. ו) בוכנא בלא אסיטא כלומר שבורות שלא נעקרה חוליא כולה הכא נעקרה וחוליא עמה. ותיבעי להו דרב כלומר השתא דאמרת דרב כהנא ורב אסי אמרי צלע מכן וצלע מיכן עם חוליא. ותיבעי להו דרב צלע וחוליא אם טרפה אם לאו: סברי ליבעו מיניה. חדא בעיא דמפשט לן הרתח בעי. דאי בעינן מיניה חדא צלע וחוליא עמה ואמר לן טרפה סברי אם כן מירתח רתח כלומר אפילו אמר להו טרפה לא צריכי למיבעי חדא דאם כן דחדא [נמן] טרפה כי כמה

^[1] א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רשי יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נגמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

^[2] א) גי' מהר"ם ש"ף לא חישקין, ב) גי' הערוך בע' חסך י' וכל מיני קטניות לא חישקין לבד מחמילי וחפצי וכן כתב בערך חוף ד', א) ונחמס ל:, ד) ונלשי מנ:, א) וי'ל והאמר, ו) דבור זה שייך קודם ד"ה א"ה, ו) נשי רשי יצמות סג. ד"ה חמילן, ח) גי' מוס' נגמ' עולא בר ר' זכאי אומר. רש"י,

^[3] נראה דלי' כן זכאי אמר נעקרו כרוב דא אחד כלומר דאיה טרפה עד שיעקרו כרוב מנז אחד.